

กฎหมายว่าด้วย
สิทธิของผู้ป่วย

และ

การจัดทำบริการทางด้านสุขภาพ

กฎหมายว่าด้วยสิทธิของผู้ป่วยและการ

WX153 น645 2563 ก.1

Barcode *10054354*

ห้องสมุดวิทยาลัยพยาบาลบรมราชชนนี สุรินทร์

รองศาสตราจารย์ ดร.นิรมัย ไพศแบ มั่นจิตร

คณะนิติศาสตร์ มหาวิทยาลัยธรรมศาสตร์

สารบัญ

	หน้า
ส่วนที่ 1 สิทธิในสุขภาพและสิทธิที่สำคัญของผู้ป่วย : ข้อเรียกร้องในฐานะผู้รับบริการ...	17
ข้อความเบื้องต้น.....	17
บทที่ 1 ข้อความคิดทั่วไปว่าด้วยสิทธิในสุขภาพ.....	19
1. แนวคิดพื้นฐานว่าด้วยสิทธิในสุขภาพ	19
1.1 นิยามและลักษณะของสิทธิโดยทั่วไป	19
1.2 นิยามและลักษณะของสิทธิในสุขภาพ	22
2. การรับรองสิทธิในสุขภาพ	25
2.1 การรับรองตามพันธกรณีระหว่างประเทศและตามรัฐธรรมนูญ	25
2.1.1 การรับรองสิทธิในสุขภาพตามพันธกรณีระหว่างประเทศ	26
ก. พันธกรณีระหว่างประเทศโดยทั่วไป	26
ข. พันธกรณีระหว่างประเทศโดยเฉพาะ	29
2.1.2 การรับรองสิทธิในสุขภาพตามรัฐธรรมนูญ	34
ก. สิทธิในสุขภาพโดยทั่วไป (general rights to health)	34
ข. สิทธิในสุขภาพโดยเฉพาะ (particular rights to health)	37
ค. ผลของการรับรองสิทธิในรัฐธรรมนูญ	39
2.2 การรับรองตามพระราชบัญญัติและกฎหมายลำดับรอง	42
2.2.1 กฎหมายสุขภาพโดยทั่วไป	42
ก. กฎหมายหลัก	42
ข. กฎหมายเฉพาะด้าน	45
2.2.2 กฎหมายสุขภาพโดยเฉพาะ	46
ก. กฎหมายหลัก	46
ข. กฎหมายเฉพาะด้าน	48

บทที่ 2	สิทธิของผู้ป่วยก่อนเข้ารับบริการด้านสุขภาพ.....	51
1.	สิทธิเข้าถึงการรักษา	51
1.1	การรับรองในระดับระหว่างประเทศและในต่างประเทศ	51
1.2	การรับรองตามกฎหมายและแนวปฏิบัติของประเทศไทย	52
2.	สิทธิเข้าถึงและรับรู้ข้อมูลด้านสุขภาพที่เกี่ยวข้องกับการให้บริการ	56
2.1	การรับรองในระดับระหว่างประเทศและในต่างประเทศ	56
2.2	การรับรองตามกฎหมายและแนวปฏิบัติของประเทศไทย	57
2.2.1	ประเภทของข้อมูลที่ต้องแจ้งแก่ผู้รับบริการ	58
2.2.2	ลักษณะของข้อมูลที่ต้องแจ้งแก่ผู้รับบริการ	58
2.2.3	วิธีการแจ้งข้อมูลแก่ผู้รับบริการ	59
2.2.4	ข้อยกเว้นการแจ้งข้อมูลแก่ผู้รับบริการ	59
3.	สิทธิให้ความยินยอมและเลือกวิธีการรักษา	63
3.1	การรับรองในระดับระหว่างประเทศและในต่างประเทศ	63
3.2	การรับรองตามกฎหมายและแนวปฏิบัติของประเทศไทย	64
3.2.1	ลักษณะของการให้ความยินยอม	66
3.2.2	ขอบเขตของความยินยอม	68
3.2.3	รูปแบบของการให้ความยินยอม	68
3.2.4	บุคคลที่มีสิทธิให้ความยินยอม	69
3.2.5	ข้อยกเว้นของการให้ความยินยอม	70
4.	สิทธิปฏิเสธการรักษา	71
4.1	การรับรองในระดับระหว่างประเทศและในต่างประเทศ	71
4.2	การรับรองตามกฎหมายและแนวปฏิบัติของประเทศไทย	72
4.2.1	ลักษณะของการปฏิเสธการรักษา	72
4.2.2	รูปแบบของการปฏิเสธการรักษา	74
4.2.3	บุคคลที่มีสิทธิปฏิเสธการรักษา	75
4.2.4	ผลของการฝ่าฝืนสิทธิปฏิเสธการรักษา	75
4.2.5	ข้อยกเว้นของการแสดงเจตนาปฏิเสธการรักษา	76
4.2.6	ตัวอย่างของการปฏิเสธการรักษา	77
5.	สิทธิได้รับการคุ้มครองจากการถูกทดลองในงานวิจัย	79
5.1	การรับรองในระดับระหว่างประเทศและในต่างประเทศ	79

5.2 การรับรองตามกฎหมายและแนวปฏิบัติของประเทศไทย	79
5.2.1 ลักษณะของการให้ความยินยอม	80
5.2.2 รูปแบบของการให้ความยินยอม	81
5.2.3 ระยะเวลาในการให้และการเพิกถอนความยินยอม	81
5.2.4 ผลของการฝ่าฝืน	81
บทที่ 3 สิทธิของผู้ป่วยในระหว่างและหลังรับบริการด้านสุขภาพ.....	83
1. สิทธิได้รับการเคารพในชีวิตและร่างกาย	83
1.1 การรับรองในระดับระหว่างประเทศและในต่างประเทศ	84
1.2 การรับรองตามกฎหมายและแนวปฏิบัติของประเทศไทย	85
1.2.1 ลักษณะของการละเมิดในชีวิตและร่างกายของผู้รับบริการ	86
1.2.2 ผลของการฝ่าฝืน	87
1.2.3 ข้อยกเว้นความรับผิดชอบต่อชีวิตและร่างกายของผู้รับบริการ	88
2. สิทธิได้รับบริการที่มีคุณภาพและได้มาตรฐาน	90
2.1 การรับรองในระดับระหว่างประเทศและในต่างประเทศ	90
2.2 การรับรองตามกฎหมายและแนวปฏิบัติของประเทศไทย	90
2.2.1 การควบคุมและกำกับดูแลมาตรฐานและคุณภาพของสถานพยาบาล	92
2.2.2 การควบคุมและกำกับดูแลการประกอบวิชาชีพของบุคลากรด้านสุขภาพ	93
2.2.3 การควบคุมและกำกับดูแลมาตรฐานการให้บริการเฉพาะทางหรือเฉพาะกรณี	95
3. สิทธิได้รับการรักษาอย่างสมศักดิ์ศรีความเป็นมนุษย์	96
3.1 ข้อความคิดว่าด้วยศักดิ์ศรีความเป็นมนุษย์	96
3.1.1 ความหมายของศักดิ์ศรีความเป็นมนุษย์	97
3.1.2 ลักษณะของศักดิ์ศรีความเป็นมนุษย์	98
3.1.3 ตัวอย่างของการละเมิดศักดิ์ศรีความเป็นมนุษย์	98
3.2 การรับรองในระดับระหว่างประเทศและในต่างประเทศ	99
3.3 การรับรองตามกฎหมายและแนวปฏิบัติของประเทศไทย	99
3.3.1 ลักษณะของการรักษาอย่างสมศักดิ์ศรีความเป็นมนุษย์	100
3.3.2 ผลของการฝ่าฝืน	101

4. สิทธิได้รับความคุ้มครองและเข้าถึงข้อมูลส่วนบุคคลด้านสุขภาพ	101
4.1 การรับรองในระดับระหว่างประเทศและในต่างประเทศ	102
4.2 การรับรองตามกฎหมายและแนวปฏิบัติของประเทศไทย	103
4.2.1 ลักษณะของข้อมูลสุขภาพ	104
4.2.2 การให้ความคุ้มครองข้อมูลส่วนบุคคลด้านสุขภาพ	105
ก. การเก็บรวบรวมข้อมูลสุขภาพ	106
ข. การใช้หรือเปิดเผยข้อมูลสุขภาพ	112
4.2.3 การเข้าถึงและรับข้อมูลส่วนบุคคลด้านสุขภาพ	119
4.2.4 หน้าที่ของผู้ควบคุมข้อมูลส่วนบุคคลด้านสุขภาพ	121
4.2.5 บุคคลที่มีหน้าที่รักษาความลับในข้อมูลสุขภาพ	123
5. สิทธิในวาระสุดท้ายของชีวิต	126
5.1 การรับรองในระดับระหว่างประเทศและในต่างประเทศ	126
5.2 ยูธนาเซีย การุณยฆาต และการรักษาแบบประคับประคอง	127
5.3 การรับรองตามกฎหมายและแนวปฏิบัติของประเทศไทย	130
5.3.1 บุคคลที่มีสิทธิทำหนังสือแสดงเจตนาล่วงหน้า	132
5.3.2 ลักษณะของหนังสือแสดงเจตนาล่วงหน้า	133
5.3.3 รูปแบบของหนังสือแสดงเจตนาล่วงหน้า	134
5.3.4 ข้อมูลที่สำคัญของหนังสือแสดงเจตนาล่วงหน้า	134
5.3.5 สถานที่ทำหนังสือแสดงเจตนาล่วงหน้า	135
5.3.6 การดำเนินการตามหนังสือแสดงเจตนาล่วงหน้า	135
5.3.7 การให้ความคุ้มครองแก่บุคคลที่ปฏิบัติตามหนังสือแสดงเจตนา ล่วงหน้า	136
บทสรุป.....	138
ส่วนที่ 2 การจัดทำบริการทางด้านสุขภาพ : ภารกิจในฐานะผู้ให้บริการ.....	139
ข้อความเบื้องต้น.....	139
บทที่ 4 นโยบายและการจัดทำบริการสาธารณะทางด้านสุขภาพ.....	141
1. นโยบายทางด้านสุขภาพ	141
1.1 ความสัมพันธ์ระหว่างนโยบายสาธารณะกับนโยบายสุขภาพ	141

1.2	ธรรมเนียมว่าด้วยระบบสุขภาพแห่งชาติ	144
1.3	องค์ประกอบของระบบสุขภาพแห่งชาติของประเทศไทย	145
1.4	นโยบายสุขภาพของประเทศไทย	148
1.4.1	ยุทธศาสตร์สุขภาพโลกของประเทศไทย	149
1.4.2	แผนพัฒนาสุขภาพของไทย	151
1.5	สุขภาพกับการพัฒนาที่ยั่งยืน	155
2.	การจัดทำบริการสาธารณะโดยหน่วยงานภาครัฐตามแนวนโยบาย ทางด้านสุขภาพ	156
2.1	การจัดทำบริการโดยราชการส่วนกลาง	156
2.2	การจัดทำบริการโดยราชการส่วนภูมิภาค	157
2.2.1	สำนักงานสาธารณสุขจังหวัด	158
2.2.2	สำนักงานสาธารณสุขอำเภอ	158
2.2.3	โรงพยาบาลในสังกัดกระทรวงสาธารณสุข	158
2.2.4	โรงพยาบาลส่งเสริมสุขภาพตำบล	159
2.3	การจัดทำบริการโดยราชการส่วนท้องถิ่น	159
2.3.1	องค์การบริหารส่วนตำบล	161
2.3.2	เทศบาล	162
2.3.3	องค์การบริหารส่วนจังหวัด	162
2.3.4	กรุงเทพมหานคร	165
2.3.5	พัทยา	165
บทที่ 5	หลักการพื้นฐานในการจัดทำบริการสาธารณะด้านสุขภาพ.....	167
1.	ข้อคิดว่าด้วยบริการสาธารณะ	167
1.1	ความหมายของบริการสาธารณะ	167
1.2	ประเภทของบริการสาธารณะ	169
1.2.1	บริการสาธารณะทางปกครอง	169
1.2.2	บริการสาธารณะทางอุตสาหกรรมและพาณิชย์กรรม	169
1.2.3	บริการสาธารณะทางสังคมและวัฒนธรรม	169
2.	หลักในการจัดทำบริการสาธารณะทางด้านสุขภาพ	171
2.1	หลักความเสมอภาค	171
2.1.1	หลักการพื้นฐานของความเสมอภาค	175

2.1.2	ความเสมอภาคในการจัดทำบริการสาธารณะทางด้านสุขภาพ	173
2.2	หลักความต่อเนื่อง	176
2.2.1	หลักการพื้นฐานของความต่อเนื่อง	177
2.2.2	ความต่อเนื่องในการจัดทำบริการสาธารณะทางด้านสุขภาพ	178
2.3	หลักว่าด้วยการปรับปรุงเปลี่ยนแปลง	179
2.3.1	หลักการพื้นฐานของการปรับปรุงเปลี่ยนแปลง	180
2.3.2	การปรับปรุงเปลี่ยนแปลงในการจัดทำบริการสาธารณะ ทางด้านสุขภาพ	181
บทที่ 6	หน่วยงานสำคัญภาครัฐที่จัดทำบริการสาธารณะด้านสุขภาพ : ภารกิจของรัฐ ในฐานะผู้ให้บริการหลัก.....	183
1.	หน่วยงานหลักที่มีภารกิจด้านการกำหนดนโยบายและให้บริการโดยทั่วไป	183
1.1	กระทรวงสาธารณสุข	184
1.2	องค์การเภสัชกรรม	185
1.3	สำนักงานคณะกรรมการสุขภาพแห่งชาติ	187
2.	หน่วยงานหลักที่มีภารกิจด้านการรักษาพยาบาล : สถานพยาบาลของรัฐ	189
2.1	นิยามของสถานพยาบาล	190
2.2	ประเภทของสถานพยาบาลรัฐ	191
2.2.1	สถานพยาบาลสังกัดกระทรวงสาธารณสุข	191
	ก. ศูนย์บริการสาธารณสุข	192
	ข. โรงพยาบาล	192
2.2.2	สถานพยาบาลสังกัดกระทรวงศึกษาธิการและมหาวิทยาลัย	194
2.2.3	สถานพยาบาลสังกัดกระทรวงกลาโหมและสำนักงานตำรวจ แห่งชาติ	195
2.2.4	สถานพยาบาลสังกัดองค์กรปกครองส่วนท้องถิ่น	196
2.2.5	สถานพยาบาลสังกัดหน่วยงานอื่นๆ	196
2.2.6	สถานพยาบาลที่มีสถานะเป็นองค์กรมหาชน	196
3.	หน่วยงานหลักที่มีภารกิจด้านการประกันสุขภาพ	197
3.1	สำนักงานหลักประกันสุขภาพแห่งชาติ	197
3.2	สำนักงานประกันสังคม	201
3.3	กรมบัญชีกลาง กระทรวงการคลัง	205

4. หน่วยงานหลักที่มีภารกิจด้านการวิจัยและพัฒนาระบบสุขภาพ	207
4.1 สถาบันวิจัยระบบสาธารณสุข	207
4.2 สถาบันวิจัยจุฬาภรณ์	211
4.3 สถาบันมะเร็งแห่งชาติ	213
5. หน่วยงานหลักที่มีภารกิจด้านการกำกับดูแล ควบคุม และตรวจสอบ	216
5.1 สถาบันรับรองคุณภาพสถานพยาบาล	216
5.2 สำนักงานคณะกรรมการอาหารและยา	220
5.3 สำนักงานคุ้มครองผู้บริโภค	224

**บทที่ 7 หน่วยงานสำคัญภาคเอกชนที่จัดทำบริการด้านสุขภาพ : ภารกิจของเอกชน
ในฐานะผู้ให้บริการเสริม..... 229**

1. หน่วยงานหลักที่มีภารกิจด้านการรักษาพยาบาล : สถานพยาบาลเอกชน	229
1.1 นิยามของสถานพยาบาล	229
1.2 ประเภทของสถานพยาบาล	230
1.3 การประกอบกิจการสถานพยาบาล	233
1.3.1 คณะกรรมการสถานพยาบาล	233
1.3.2 คุณสมบัติและลักษณะต้องห้ามของผู้ยื่นคำขอ	234
1.3.3 เงื่อนไขในการยื่นคำขอ	235
1.3.4 สถานที่ยื่นคำขอ	238
1.3.5 ระยะเวลาการมีผลใช้บังคับของใบอนุญาต	238
1.4 การดำเนินการสถานพยาบาล	239
1.4.1 คุณสมบัติของผู้ยื่นคำขอและเงื่อนไขในการยื่นคำขอ	249
1.4.2 หน้าที่และความรับผิดชอบของผู้ดำเนินการสถานพยาบาลและ หน้าที่และความรับผิดชอบร่วมกับผู้ประกอบกิจการสถานพยาบาล	241
1.4.3 ระยะเวลาการมีผลใช้บังคับของใบอนุญาต	242
1.4.4 การแสดงใบอนุญาต	243
1.4.5 การโฆษณาสถานพยาบาล	244
1.4.6 การคุ้มครองผู้ป่วยฉุกเฉิน	248
1.5 การเลิก การปิดสถานพยาบาล และการเพิกถอนใบอนุญาต	249
1.5.1 การเลิกกิจการสถานพยาบาล	250
1.5.2 การปิดสถานพยาบาลเป็นการชั่วคราว	251

1.5.3	การปิดสถานพยาบาลและการเพิกถอนใบอนุญาต	253
2.	หน่วยงานสำคัญที่มีภารกิจด้านการป้องกัน ส่งเสริม และคุ้มครองสุขภาพ	254
2.1	สภาวิชาชีพ	255
2.1.1	ความเป็นมา	255
2.1.2	บทบาทหน้าที่ที่สำคัญ	226
2.2	มูลนิธิแพथ้อาสาสมัครเด็กพระศรีนครินทร์บรมราชชนนี	258
2.2.1	ความเป็นมา	258
2.2.2	บทบาทหน้าที่ที่สำคัญ	259
2.3	มูลนิธิสาธารณสุขแห่งชาติ	260
2.3.1	ความเป็นมา	260
2.3.2	บทบาทหน้าที่ที่สำคัญ	261
บทที่ 8	หน่วยงานสำคัญที่มีภารกิจด้านการควบคุมและตรวจสอบ : องค์การวิชาชีพ	
	ด้านสุขภาพ.....	265
1.	แพทยสภา	265
1.1	ความเป็นมา	266
1.2	โครงสร้างของแพทยสภา	267
1.3	บทบาทหน้าที่ที่สำคัญ	268
1.4	กระบวนการควบคุมตรวจสอบจริยธรรมแห่งวิชาชีพ	270
1.4.1	การกระทำที่ผิดจริยธรรมแห่งวิชาชีพ	270
1.4.2	การร้องเรียน	275
1.4.3	การแสวงหาข้อเท็จจริง	276
1.4.4	การสอบสวนเรื่องร้องเรียน	277
1.4.5	การทำคำวินิจฉัยและคำสั่ง	279
1.4.6	การอุทธรณ์คำสั่ง	282
2.	สภาเภสัชกรรม	283
2.1	ความเป็นมา	283
2.2	โครงสร้างของสภาเภสัชกรรม	285
2.3	บทบาทหน้าที่ที่สำคัญ	286
2.4	กระบวนการควบคุมตรวจสอบจริยธรรมแห่งวิชาชีพ	287
2.4.1	การกระทำที่ผิดจริยธรรมแห่งวิชาชีพ	288

2.4.2 การร้องเรียน	291
2.4.3 การแสวงหาข้อเท็จจริง	292
2.4.4 การสอบสวนเรื่องร้องเรียน	293
2.4.5 การทำคำวินิจฉัยและคำสั่ง	294
2.4.6 การอุทธรณ์คำสั่ง	296
3. สภาการพยาบาล	298
3.1 ความเป็นมา	298
3.2 โครงสร้างของสภาการพยาบาล	299
3.3 บทบาทหน้าที่ที่สำคัญ	301
3.4 กระบวนการควบคุมตรวจสอบจริยธรรมแห่งวิชาชีพ	304
3.4.1 การกระทำที่ผิดจริยธรรมแห่งวิชาชีพ	304
3.4.2 การร้องเรียน	307
3.4.3 การแสวงหาข้อเท็จจริง	308
3.4.4 การสอบสวนเรื่องร้องเรียน	309
3.4.5 การทำคำวินิจฉัยและคำสั่ง	310
3.4.6 การอุทธรณ์คำสั่ง	312
บทสรุป.....	313
บรรณานุกรม	315
ดัชนี.....	325